

MEDIARECHT

📁 AAK20106562

A.W. Hins

Regelgeving en beleid

In de vorige kroniek werd al vermeld dat de stichting Nederlandse Publieke Omroep (NPO) op 25 juni 2010 een tienjarige concessie heeft gekregen. De minister van OCW moest op grond van artikel 2.21, derde lid, van de Mediawet nog wel instemmen met aard en aantal van de programmakanalen en 'overige aanbodkanalen'. Met dat laatste wordt bedoeld op themakanalen die via de kabel en via internet worden aangeboden. Een politiek gevoelig besluit, want commerciële media vinden dat zij oneerlijke concu-

rentie ondervinden wanneer de publieke omroep met financiële steun van de overheid allerlei nieuwe diensten aanbiedt. Dat is de reden waarom besloten werd tot een uniforme openbare voorbereidingsprocedure waarbij concurrenten hun zienswijze naar voren konden brengen. De demissionaire staatssecretaris van OCW heeft vervolgens op 31 augustus 2010 besloten tot een tijdelijke instemming met de door NPO voorgestelde kanalen voor de duur van één jaar. In een schriftelijk overleg met de Tweede Kamer benadrukte de staatssecretaris dat zij het nieuwe kabinet niet voor de voeten wilde lopen (*Kamerstukken II*, 2009/10, 32 123 VIII, nr. 154). De zakelijke inhoud van het besluit is ook in de Staatscourant gepubliceerd (*Stcrt.* 2010, nr. 13963, 10 september 2010).

Het nieuwe kabinet Rutte, dat op 14 oktober 2010 werd beëdigd, zal vermoedelijk tegemoet komen aan de bezwaren van de commerciële sector. In het regeerakkoord van de fracties van VVD en CDA is vastgelegd:

‘Themakanalen worden alleen uit de eigen middelen van omroepen gefinancierd’. Verder is in het regeerakkoord onder meer te lezen: ‘Er wordt bezuinigd op de publieke omroep zonder de kwaliteit aan te tasten. Indien hierdoor het aanbod verschaalt vervalt er een televisienet.’ Deze voornemens eisen een verandering van de Mediawet. Het gedoogakkoord van VVD, PVV en CDA verduidelijkt dat per 1 januari 2013 een nieuwe Mediawet van kracht zal worden (*Kamerstukken II*, 2010/11, 32 417, nr. 15, p. 32 en p. 87-88).

In antwoord op schriftelijke Kamervragen van de leden Van Dam (PvdA) en Peters (GroenLinks) ging de demissionaire staatssecretaris van OCW in op de vraag hoe de bescherming van minderjarigen tegen bepaalde televisieprogramma’s vorm moet krijgen bij de dienst *uitzending-gemist.nl*. De staatssecretaris acht het niet onredelijk dat programma’s die schadelijk zijn voor kinderen jonger dan twaalf jaar overdag tot 20.00 uur ontoegankelijk worden gemaakt. Het bezwaar dat volwassenen deze programma’s dan ook niet kunnen zien vindt zij niet doorslaggevend (*Aanhangsel Handelingen II*, 2010/11, nr. 36).

Rechtspraak

Op 14 september 2010 deed de Grote Kamer van het EHRM uitspraak in de zaak Sanoma tegen Nederland inzake het recht op bronbescherming. Op 31 maart 2009 had een gewone kamer met 4 tegen 3 stemmen geoordeeld dat Nederland artikel 10 EVRM niet had geschonden (*Katern* 111, p. 6248). De Grote Kamer oordeelt echter anders, en wel unaniem. Eerst wordt gememoreerd dat de uitgever Sanoma door het Openbaar Ministerie was gedwongen journalistiek materiaal af te geven. Dit levert een beperking op van artikel 10 EVRM. Vervolgens beslist de Grote Kamer dat deze beperking niet ‘prescribed by law’ was. De Nederlandse regeling in het Wetboek van Strafvordering

‘was deficient in that there was no procedure attended by adequate legal safeguards for the applicant company in order to enable an independent assessment as to whether the interest of the criminal investigation overrode the public interest in the protection of journalistic sources’.

Het arrest maakt duidelijk dat de politie en het OM niet zelfstandig mogen beslissen of het recht op journalistieke bronbescherming van toepassing is, maar dat een voorafgaande toetsing moet plaats vinden door een onafhankelijk orgaan. In het Nederlandse systeem zal dat een rechter moeten zijn (EHRM 14 september 2010, *Sanoma Uitgevers BV vs Nederland*, *www.echr.coe.int*, appl. 38224/03).

Twee maanden daarvoor oordeelde een gewone kamer van het EHRM over een Turkse zaak die van belang zou kunnen worden voor een eventueel vervolg op de strafzaak tegen Geert Wilders. Kunnen mensen die zich geschaad voelen door een discriminerende publicatie een klacht indienen bij het EHRM? In casu ging het om een wetenschappelijk rapport, alsmede een woordenboek, waarin Roma (zigeuners) in verband werden gebracht met tal slechte eigenschappen. Een lid van de Roma-gemeenschap had zich zo aan de kwalificaties gestoord dat hij naar de burgerlijke rechter was gestapt om een verbod te vragen. Nadat de nationale rechter dit verzoek had afgewezen, klaagde hij in Straatsburg over een schending van artikel 14 juncto artikel 8 EVRM. Het EHRM heeft de klacht met 4 tegen 3 stemmen afgewezen, omdat de auteurs geen discriminatie hadden beoogd, maar een neutrale weergave van bestaande vooroordelen. Bij een opzettelijke discriminatie zou de beslissing van het EHRM waarschijnlijk anders zijn uitgevallen (EHRM 27 juli 2010, *Aksu vs Turkije*, *www.echr.coe.int*, appl. 4149/04 en 41029/04).

Ook de Nederlandse rechter hield zich bezig met de grenzen van de vrijheid van meningsuiting. Op 19 augustus 2010 veroordeelde het Gerechtshof te Arnhem de Arabisch Europese Liga (AEL) voor het plaatsen van een anti-joodse cartoon op haar website. Publicatie van de cartoon, die de Holocaust bagatelliseerde, was volgens het hof strafbaar krachtens artikel 137c en 137e WvSr. De AEL had zich verweerd met de stelling dat zij vooral aandacht wilde vragen voor de dubbele moraal die in Nederland bestaat ten aanzien van uitingsdelicten. Anders dan de rechter in eerste aanleg honoreerde het Gerechtshof dit verweer niet. De AEL is veroordeeld tot een geldboete van € 2500, waarvan € 1500 voorwaardelijk (Gerechtshof Arnhem 19 augustus 2010, strafzaak ‘Auschwitz’-cartoon, LJN: BN4204, *Mediaforum* 2010-9, nr. 25 m.nt. H. Cannie).

De vraag in hoeverre de publieke omroep zich mag bezighouden met nieuwe mediadiensten kwam hierboven al aan de orde. Belangrijke aanwijzingen zijn gegeven door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State op 13 oktober 2010. De procedure begon onder het regiem van de vorige Mediawet, toen de commerciële omroep MTV bezwaar maakte tegen een besluit van het Commissariaat voor de Media om goedkeuring te verlenen voor vijf publieke themakanalen. Volgens de Afdeling heeft het Commissariaat ten onrechte geen concurrentietoets uitgevoerd. Een nieuw besluit op bezwaar zal moeten worden genomen door de minister van Onderwijs, die krachtens de huidige Mediawet bevoegd is. Diverse malen verwijst de Afdeling

naar het Europese recht inzake staatssteun en naar besluiten van de Europese Commissie op dit terrein (ABRvS 13 oktober 2010, *MTV vs Commissariaat voor de Media*, LJN: BO0270).

Literatuur

- Karen Donders, 'De openbare omroep onder druk? Toepassing van de staatssteunregels tussen 1992 en 2010', *Mediaforum* 2010-9, p. 270-278;
- Wouter Hins, 'Plurality of Political Opinions and the Concentration of Media', in: J.H.M. van Erp & L.P.W. van Vliet (eds.), *Netherlands Reports to the Eighteenth International Congress of Comparative Law. Washington 2010*, Antwerp-Oxford-Portland: Intersentia 2010, p. 469-494;
- Egbert Dommering, 'De dubbele moraal van het groepsbeledigen in cartoons', *NJB* 2010, 1800, afl. 35, p. 2264-2268.